

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 12 czerwca 2012 r. (*)

Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących – Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71 – Artykuł 14 pkt 1 lit. a) oraz art. 14a pkt 1 lit. a) – Artykuły 45 TFUE oraz 48 TFUE – Praca tymczasowa w innym państwie członkowskim niż państwo, na którego terytorium praca jest zwykle wykonywana – świadczenia rodzinne – Właściwe ustawodawstwo – Możliwość przyznania świadczeń na dziecko przez państwo członkowskie, w którym praca tymczasowa jest wykonywana, które nie jest jednak państwem właściwym – Zastosowanie zasady prawa krajowego zapobiegającej zbiegowi praw wykluczającej takie świadczenie w przypadku pobierania porównywalnego świadczenia w innym państwie

W sprawach połączonych C-611/10 i C-612/10

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Bundesfinanzhof (Niemcy), postanowieniami z dnia 21 października 2010 r., które wpłynęły do Trybunału w dniu 23 grudnia 2010 r., w postępowaniach:

Waldemar Hudziński

przeciwko

Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (C-611/10),

i

Jarosław Wawrzyniak

przeciwko

Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (C-612/10),

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot, J. Malenovský, M. Safjan i A. Prechal (sprawozdawca), prezesi izb, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešić, J.J. Kasel i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Mazák,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 grudnia 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu W. Hudzińskiego i J. Wawrzyniaka przez N. Lamprechta, Rechtsanwalt,

- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega i K. Petersen, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu węgierskiego przez M. Fehéra, a także przez K. Szíjjártó oraz K. Veres, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Kreuschitzą i S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 16 lutego 2012 r.,
wydaje następujący

Wyrok

1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni art. 14 pkt 1 lit. a) oraz art. 14a pkt 1 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r. (Dz.U. 1997, L 28, s. 1), w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 647/2005 z dnia 13 kwietnia 2005 r. (Dz.U. L 117, s. 1, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1408/71”), a także postanowień traktatu FUE z dziedziny swobodnego przepływu pracowników i zakazu dyskryminacji.

2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporów między W. Hudzińskim a Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse (agencją pracy w Wesel – kasą świadczeń rodzinnych) oraz J. Wawrzyniakiem a Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse (agencją pracy w Mönchengladbach – kasą świadczeń rodzinnych) w przedmiocie odmowy przyznania świadczeń na dziecko w Niemczech.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy pierwszy i piąty rozporządzenia nr 1408/71 mają następujące brzmienie:

„mając na uwadze, [że] przepisy w celu koordynacji ustawodawstw krajowych dotyczących zabezpieczenia społecznego wpisują się w ramy swobodnego przepływu pracowników będących obywatelami państw członkowskich i powinny przyczynić się do polepszenia ich poziomu życia i warunków zatrudnienia;

[...]

niezbędne jest, w ramach tej koordynacji, zagwarantowanie we Wspólnocie równości traktowania przez różne ustawodawstwa krajowe pracowników zamieszkujących w państwach członkowskich oraz osób pozostających na ich utrzymaniu, jak również osób pozostających przy życiu po ich śmierci”.

4 Motywy ósmy, dziewiąty i dziesiąty tego rozporządzenia stanowią:

„pracownicy najemni i osoby prowadzące działalność na własny rachunek przemieszczające się we Wspólnocie powinni być objęci systemem zabezpieczenia społecznego tylko jednego państwa

członkowskiego w celu uniknięcia zbiegu w różnych ustawodawstwach i wynikających z tego komplikacji;

należy jak najbardziej ograniczyć liczbę i zakres przypadków stanowiących wyjątki od zasad ogólnych, w których jedna osoba powinna podlegać równocześnie ustawodawstwu dwóch państw członkowskich;

w celu jak najlepszego zagwarantowania równego traktowania pracowników zatrudnionych na terytorium jednego państwa członkowskiego należy przyjąć jako zasadę ogólną, że stosuje się ustawodawstwo tego państwa członkowskiego, na którego terytorium dana osoba jest zatrudniona lub prowadzi działalność na własny rachunek”.

5 Artykuł 13 rozporządzenia nr 1408/71, zatytułowany „Zasady ogólne”, stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem art. 14c i 14f osoby, do których stosuje się niniejsze rozporządzenie, podlegają wyłącznie ustawodawstwu jednego państwa członkowskiego. Ustawodawstwo określa się zgodnie z przepisami niniejszego tytułu.

2. Z zastrzeżeniem przepisów art. 14–17:

a) pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swój zarejestrowany siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego;

[...]”.

6 Artykuł 14 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Zasady szczególne stosowane do osób, innych niż marynarze, wykonujących pracę za wynagrodzeniem” stanowi:

„Artykuł 13 ust. 2 lit. a) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i sytuacji szczególnych:

1) a) Pracownik najemny zatrudniony na terytorium państwa członkowskiego przez przedsiębiorstwo, w którym jest zwykle zatrudniony i przez które został skierowany [oddelegowany] do wykonywania pracy na terytorium innego państwa członkowskiego, podlega nadal ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany okres wykonywania tej pracy nie przekracza dwunastu miesięcy i że nie został on skierowany w miejsce innej osoby, której okres skierowania upłynął;

[...]”.

7 Zgodnie z art. 14a rozporządzenia nr 1408/71 zatytułowanym „Specjalne zasady mające zastosowanie do osób prowadzących działalność na własny rachunek innych niż marynarze”:

„Artykuł 13 ust. 2 lit. b) stosuje się z uwzględnieniem następujących wyjątków i okoliczności:

1) a) Osoba zwykle prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium państwa członkowskiego i wykonująca pracę na terytorium innego państwa członkowskiego w dalszym ciągu podlega ustawodawstwu pierwszego państwa członkowskiego, pod warunkiem że przewidywany okres wykonywania pracy nie przekracza 12 miesięcy;

[...].

8 Artyku? 73 w ramach tytu?u III rozdzia? 7 rozporz?dzenia nr 1408/71, zatytu?owany „Pracownicy najemni lub osoby prowadz?ce dzia?alno?? na w?asny rachunek, których cz?onkowie rodziny zamieszkuj? w pa?stwie cz?onkowskim innym ni? pa?stwo w?a?ciwe”, stanowi:

„Pracownik najemny lub osoba prowadz?ca dzia?alno?? na w?asny rachunek podlegaj?cy ustawodawstwu pa?stwa cz?onkowskiego s? uprawnieni, w odniesieniu do cz?onków swojej rodziny, którzy zamieszkuj? terytorium innego pa?stwa cz?onkowskiego, do ?wiadcze? rodzinnych przewidzianych przez ustawodawstwo pierwszego pa?stwa, tak jakby zamieszkiwali oni terytorium tego pa?stwa, z zastrze?eniem przepisów za??cznika VI”.

9 Artyku? 76 rozporz?dzenia nr 1408/71, zawarty równie? w rozdziale 7, zatytu?owany „Zasady pierwsze?stwa w przypadku zbiegu praw do ?wiadcze? rodzinnych zgodnie z ustawodawstwem pa?stwa w?a?ciwego i zgodnie z ustawodawstwem pa?stwa cz?onkowskiego miejsca zamieszkania cz?onków rodziny”, stanowi:

„1. W przypadku gdy w tym samym okresie, dla tego samego cz?onka rodziny i z tytu?u wykonywania dzia?alno?ci zawodowej, ?wiadczenia rodzinne s? przewidziane w ustawodawstwie pa?stwa cz?onkowskiego, na którego terytorium zamieszkuj? cz?onkowie rodziny, prawo do ?wiadcze? rodzinnych, nale?nych zgodnie z ustawodawstwem innego pa?stwa cz?onkowskiego, w danym wypadku na podstawie art. 73 lub 74, jest zawieszane do wysoko?ci przewidzianej w ustawodawstwie pierwszego pa?stwa cz?onkowskiego.

2. Je?eli wniosek o ?wiadczenia nie jest [nie zosta?] z?o?ony w pa?stwie cz?onkowskim, na którego terytorium zamieszkuj? cz?onkowie rodziny, instytucja w?a?ciwa innego pa?stwa cz?onkowskiego mo?e stosowa? przepisy ust. 1 tak, jakby ?wiadczenia by?y przyznane w pierwszym pa?stwie cz?onkowskim”.

10 Artyku? 10 rozporz?dzenia Rady (EWG) nr 574/72 z dnia 21 marca 1972 r. w sprawie wykonywania rozporz?dzenia nr 1408/71 w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporz?dzeniem nr 118/97, w brzmieniu zmienionym rozporz?dzeniem nr 647/2005 (zwanego dalej „rozporz?dzeniem nr 574/72”), zatytu?owany „Zasady stosowane wobec pracowników najemnych, osób prowadz?cych dzia?alno?? na w?asny rachunek w przypadku kumulacji praw do ?wiadcze? lub zasi?ków rodzinnych”, stanowi:

„1 a) Prawo do ?wiadcze? lub zasi?ków rodzinnych nale?nych zgodnie z ustawodawstwem pa?stwa cz?onkowskiego, w którym nabycie prawa do ?wiadcze? lub zasi?ków nie jest uzale?nione od warunku ubezpieczenia, zatrudnienia lub prowadzenia dzia?alno?ci na w?asny rachunek, jest zawieszone, je?eli w tym samym okresie i dla tego samego cz?onka rodziny przyznane s? ?wiadczenia tylko zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego pa?stwa cz?onkowskiego lub w zastosowaniu z art. 73, 74, 77 lub 78 rozporz?dzenia, do wysoko?ci kwoty tych ?wiadcze?.

b) Jednak?e je?eli praca lub dzia?alno?? zawodowa wykonywana jest na terytorium pierwszego pa?stwa cz?onkowskiego:

i) w przypadku ?wiadcze? nale?nych zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego pa?stwa cz?onkowskiego albo zgodnie z art. 73 lub 74 rozporz?dzenia osobie uprawnionej do zasi?ku rodzinnego lub osobie pobieraj?cej te ?wiadczenia[,] prawo do ?wiadcze? rodzinnych, nale?ne tylko zgodnie z krajowym ustawodawstwem innego pa?stwa cz?onkowskiego albo zgodnie z tymi

artykułami, jest zawieszona do wysokości kwoty świadczeń rodzinnych przewidzianych w ustawodawstwie państwa czoskowskiego, na którego terytorium zamieszkuje członek rodziny. Koszt świadczeń przyznawanych przez państwo czoskowskie, na którego terytorium zamieszkuje członek rodziny, ponosi to państwo czoskowskie;

[...].

Prawo niemieckie

11 Paragraf 62 Einkommensteuergesetz (ustawy o podatku dochodowym, zwanej dalej „EStG”), zatytułowany „Beneficjenci”, stanowi w ust. 1:

„W odniesieniu do dzieci w rozumieniu § 63 osoba fizyczna uprawniona jest do zasiłku na dziecko na mocy niniejszej ustawy:

- 1) jeżeli posiada miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu na terytorium kraju, lub
- 2) jeżeli nie posiada ani miejsca zamieszkania, ani miejsca zwykłego pobytu na terytorium kraju,
 - a) podlega nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym zgodnie z § 1 ust. 2, lub
 - b) jest traktowana jak osoba podlegająca nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym zgodnie z § 1 ust. 3”.

12 Zgodnie z § 65 EStG, zatytułowanym „Inne świadczenia na dzieci”:

„1. Zasiłek na dziecko pozostający na utrzymaniu nie przysuguje, jeżeli na takie dziecko wypłacane jest jedno z poniżej wymienionych świadczeń albo jeżeli takie świadczenie mogłoby być wypłacane, gdyby został złożony odpowiedni wniosek:

- 1) zasiłki na dzieci przewidziane w przepisach dotyczących ubezpieczenia od wypadków lub pomoc finansowa przyznawana na mocy przepisów dotyczących ubezpieczenia emerytalnego;
- 2) świadczenia na dzieci przyznane w innym państwie i stanowiące odpowiednik zasiłku na dziecko pozostającego na utrzymaniu lub jednego ze świadczeń wymienionych w pkt 1;

[...]

2. Gdy w przypadkach przewidzianych w ust. 1 zdanie pierwsze pkt 1 kwota brutto innego świadczenia jest niższa niż zasiłek na dziecko należny zgodnie z § 66 [EStG], zasiłek na dziecko zostaje wypłacony w wysokości odpowiadającej różnicy między tymi kwotami, pod warunkiem że wynosi ona co najmniej 5 EUR”.

13 Paragraf 66 EStG zawiera przepisy dotyczące wysokości świadczeń na dziecko i sposobu ich wypłacania.

Postępowania przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

14 Waldemar Hudziński jest obywatelem polskim, w Polsce zamieszkuje i wykonuje działalność zawodową na własny rachunek jako rolnik. Jest on objęty systemem zabezpieczenia społecznego w tym państwie czoskowskim.

15 W okresie od dnia 20 sierpnia 2007 r. do dnia 7 grudnia 2007 r. W. Hudziński pracował w Niemczech jako pracownik sezonowy w przedsiębiorstwie ogrodniczym. Po złożeniu wniosku był on traktowany w Niemczech jako osoba bez ograniczeń podlegająca opodatkowaniu podatkiem

dochodowym za 2007 r.

16 Waldemar Hudziński złożył wniosek o przyznanie – za okres pracy w Niemczech na dwóch dzieci, które również zamieszkują w Polsce – świadczeń na dzieci na podstawie § 62 i nast. EStG w wysokości 154 EUR miesięcznie za każde dziecko.

17 Agentur für Arbeit Wesel – Familienkasse oddaliła wniosek, jak również zażalenie wniesione na tę decyzję odmowną. Ponieważ skarga na decyzję o oddaleniu zażalenia również została oddalona, W. Hudziński wniosł rewizję do sądu krajowego dotyczącą wyroku wydanego w pierwszej instancji.

18 Jarosław Wawrzyniak jest obywatelem polskim, który zamieszkuje wraz z żoną i ich wspólną córką w Polsce. W państwie tym jest on objęty systemem zabezpieczenia społecznego.

19 Od lutego do grudnia 2006 r. J. Wawrzyniak pracował w Niemczech jako pracownik oddelegowany. Za rok 2006 podlegał w Niemczech wraz z żoną nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

20 Jarosław Wawrzyniak wniosł na podstawie § 62 i nast. EStG o wypłatę zasiłku na dziecko za okres przepracowany w Niemczech w wysokości 154 EUR miesięcznie w odniesieniu do córki. Żona J. Wawrzyniaka objęta była, również w trakcie wspomnianego okresu, ubezpieczeniem zdrowotnym jedynie w Polsce. Otrzymywała w tym państwie, między innymi podczas tego okresu, zasiłek na córkę w wysokości ok. 48 PLN miesięcznie, czyli w przybliżeniu 12 EUR.

21 Agentur für Arbeit Mönchengladbach – Familienkasse oddaliła wniosek J. Wawrzyniaka, jak również zażalenie wniesione na tę decyzję odmowną. Ponieważ skarga na decyzję oddalającą zażalenie również została oddalona, J. Wawrzyniak wniosł rewizję do sądu krajowego dotyczącą wyroku wydanego w pierwszej instancji.

22 W środkach zaskarżenia wniesionych do Bundesfinanzhof W. Hudziński i J. Wawrzyniak utrzymują, że z wyroku z dnia 20 maja 2008 r. w sprawie C-352/06 Bosmann, Zb.Orz. s. I-3827, wynika, iż art. 62 i nast. EStG znajdują zastosowanie również wtedy, gdy zgodnie z rozporządzeniem nr 1408/71 Republika Federalna Niemiec nie jest właściwym państwem członkowskim w odniesieniu do W. Hudzińskiego na podstawie art. 14a pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 ani w odniesieniu do J. Wawrzyniaka na podstawie art. 14 pkt 1 lit. a) tego rozporządzenia.

23 Jarosław Wawrzyniak twierdzi ponadto, że przepisy § 65 ust. 1 zdanie pierwsze pkt 2 EStG w związku z ust. 2 tego paragrafu również nie wykluczają jego prawa do świadczenia na dziecko w Niemczech, ponieważ przepisy te są sprzeczne z prawem Unii i w każdym razie nie znajdują zastosowania w dziedzinie objętej rozporządzeniem nr 1408/71.

24 W tym względzie sąd krajowy uważa, iż wnioski wypływające z ww. wyroku w sprawie Bosmann należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie, nawet jeżeli nie jest właściwe na mocy art. 13 i nast. rozporządzenia nr 1408/71, zachowuje jednak prawo do przyznania świadczeń rodzinnych na rzecz pracownika migrującego na podstawie swojego prawa krajowego.

25 Jednakże, według wspomnianego sądu z przywołanego wyroku wynika, że takie prawo można uznać jedynie w określonych sytuacjach.

26 W pierwszej kolejności państwo członkowskie, które nie jest właściwe na mocy art. 13 i

nast. rozporządzenia nr 1408/71, zdaniem tego sądu posiada wspomniane prawo wyłącznie wtedy, gdy – jak to miało miejsce w przypadku, którego dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann – świadczenie rodzinne powinno zostać przyznane przez takie państwo w celu zapobieżenia powodowaniu dla pracownika niekorzyści pod względem prawnym w wyniku skorzystania przez niego z prawa do swobodnego przepływu.

27 Tymczasem sprawy rozpatrywane przez sąd krajowy nie dotyczą takiej sytuacji, ponieważ tymczasowe wykonywanie pracy w Niemczech nie spowodowało dla W. Hudzińskiego i J. Wawrzyniaka żadnej niekorzyści pod względem prawnym.

28 Zgodnie z art. 14 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 14a pkt 1 lit. a) tego rozporządzenia nie nastąpiła bowiem zmiana znajdującego wobec nich zastosowanie ustawodawstwa z dziedziny zabezpieczenia społecznego, w związku z czym podczas okresu pracy tymczasowej w Niemczech nadal podlegali oni ustawodawstwu polskiemu.

29 W konsekwencji nie mogli utracić korzyści w postaci świadczeń na dziecko w wyższej wysokości przewidzianych w prawie niemieckim, ponieważ nigdy nie przysługiwało im prawo do tych świadczeń.

30 Sąd krajowy uważa w drugiej kolejności, że przypadki rozpatrywane w zawisłych przed nim sprawach różni się pod jeszcze jednym ważnym względem od tych, których dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann. W przeciwieństwie do sytuacji rozpatrywanej w tej sprawie w przypadkach rozpatrywanych przez sąd krajowy Republika Federalna Niemiec nie jest bowiem państwem członkowskim, w którym zamieszkują dzieci. Pojawia się zatem pytanie, czy element ten stanowi kolejny warunek ograniczający prawo państwa członkowskiego, które nie jest właściwe, do przyznania świadczeń rodzinnych na rzecz pracownika migrującego.

31 W trzeciej kolejności sąd krajowy uważa, iż pojawia się również pytanie, czy wspomniane prawo nie powinno się ograniczać do przypadków, w których nie istnieje prawo do porównywalnych świadczeń rodzinnych na podstawie ustawodawstwa właściwego państwa członkowskiego – tak jak w sytuacji, której dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann, lecz w odróżnieniu od sytuacji rozpatrywanych w sprawach przed sądem krajowym, w których pracownikom przysługują takie świadczenia we właściwym państwie członkowskim.

32 Następnie, nawet jeżeli wbrew stanowisku zajętemu przez sąd krajowy państwo członkowskie, które nie jest właściwe, posiada, w przypadkach takich jak przezeń rozpatrywane, prawo do przyznania świadczeń rodzinnych, chociaż przypadki te są zdecydowanie odmienne od tego, którego dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann, pojawia się pytanie, czy prawo Unii, a w szczególności przepisy traktatu z dziedziny swobodnego przepływu pracowników lub zasada niedyskryminacji, stoją na przeszkodzie takiemu przepisowi jak przepis wynikający z § 65 EStG, zgodnie z którym świadczenia na dzieci są przyznawane jedynie wtedy, gdy osoba zainteresowana nie ma prawa do porównywalnych świadczeń we właściwym państwie członkowskim.

33 Sąd krajowy zauważa wreszcie, iż jeżeli wbrew jego ocenie na to ostatnie pytanie również należałoby udzielić odpowiedzi twierdzącej, to pojawia się jeszcze pytanie, jak rozwiązać kwestię wynikającą z tego zbiegu praw.

34 W tych okolicznościach w sprawie C-611/10 Bundesfinanzhof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 14a [pkt] 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że nieposiadające właściwość na podstawie tego przepisu państwo członkowskie w każdym

wypadku nie ma prawa do przyznania na podstawie jego przepisów krajowych świadczeń rodzinnych na rzecz pracownika zatrudnionego jedynie przejściowo na jego terytorium, jeżeli ani pracownik, ani jego dzieci nie zamieszkują w państwie nieposiadającym wstępnego i nie mają w nim miejsca zwykłego pobytu”.

35 W sprawie C-612/10 Bundesfinanzhof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy art. 14 [pkt] 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że nieposiadające wstępnego i na podstawie tego przepisu państwo członkowskie, do którego został oddelegowany pracownik i w którym dziecko tego pracownika nie ma miejsca zamieszkania, w każdym wypadku nie ma prawa do przyznania oddelegowanemu pracownikowi świadczeń rodzinnych, jeżeli oddelegowanie go do tego państwa członkowskiego nie jest dla niego pod względem prawnym niekorzystne?

2) W przypadku udzielenia na pytanie pierwsze odpowiedzi przeczącej:

Czy art. 14 [pkt] 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w ten sposób, że nieposiadające wstępnego i na podstawie tego przepisu państwo członkowskie, do którego został oddelegowany pracownik, w każdym wypadku ma tylko wtedy prawo do przyznania świadczeń rodzinnych, jeżeli zostało stwierdzone, że pracownikowi nie przysuguje roszczenie do porównywalnych świadczeń rodzinnych w innym państwie członkowskim?

3) W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej również na pytanie drugie:

Czy przepisy prawa [...] Unii stoją na przeszkodzie takiemu krajowemu przepisowi prawnemu jak § 65 [...] EStG, na mocy którego prawo do świadczeń rodzinnych nie przysuguje, jeżeli porównywalne świadczenia należą się za granicą lub należałyby się za granicą po zwołaniu odpowiedniego wniosku?

4) W razie udzielenia na pytanie trzecie odpowiedzi twierdzącej:

Jak należy w takim wypadku rozwiązać kwestię zbiegu praw do świadczeń przysługujących w państwie wstępnym, bądźcym jednocześnie państwem członkowskim, w którym mają miejsce zamieszkania dzieci pracownika, i praw przysługujących w państwie członkowskim, które nie posiada wstępnego i w którym dzieci pracownika nie mają miejsca zamieszkania?”.

36 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 14 lutego 2011 r. sprawy C-611/10 i C-612/10 zostały połączone do łącznego rozpoznania w procedurze pisemnej i ustnej oraz do celów wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania przedstawionego w sprawie C-611/10 i dwóch pierwszych pytań przedstawionych w sprawie C-612/10

37 W drodze pytania przedstawionego w sprawie C-611/10 i dwóch pierwszych pytań przedstawionych w sprawie C-612/10, które należy przeanalizować łącznie, sąd krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 14 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 14a pkt 1 lit. a) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, aby nieposiadające wstępnego i na podstawie tych przepisów państwo członkowskie przyznało świadczenia na dziecko w oparciu o swoje prawo krajowe na rzecz pracownika migrującego wykonującego pracę tymczasową na jego terytorium w okolicznościach takich jak rozpatrywane w sprawach przed sądem krajowym, w tym jeżeli zostało ustalone, po pierwsze, że skorzystanie ze

swobody przepływu przez pracownika nie spowodować dla niego żadnej niekorzyści pod względem prawnym, ponieważ zachować prawo do świadczeń rodzinnych o tym samym charakterze we właściwym państwie członkowskim, oraz po drugie, że ani pracownik, ani dziecko, w odniesieniu do którego zwrócono się o przyznanie świadczenia, nie mają miejsca zwykłego pobytu w państwie członkowskim, w którym praca tymczasowa byłaby wykonywana.

38 W tym względzie należy stwierdzić, że jak sąsiednie zauważył sąd krajowy, ustawodawstwo właściwe w przypadku skarżących w postępowaniach przed sądem krajowym w zakresie dotyczącym ich praw do świadczeń rodzinnych jest określone odpowiednio przez art. 14 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 i art. 14a pkt 1 lit. a) tego rozporządzenia.

39 Pozostaje bowiem poza sporem, że na podstawie art. 14 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 J. Wawrzyniak, w trakcie okresu oddelegowania do Niemiec trwającego krócej niż 12 miesięcy, nadal podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego siedziby spółki, dla której zwykle pracował, czyli ustawodawstwu polskiemu.

40 Nie zostało również podważone, iż na podstawie art. 14a pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 W. Hudziński, w zakresie dotyczącym okresu wykonywania przez niego działalności zawodowej w Niemczech, który nie trwa dłużej niż 12 miesięcy, nadal podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zwykle wykonywał działalność zawodową na własny rachunek, a więc ustawodawstwu polskiemu.

41 Należy przypomnieć w tym kontekście, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem przepisy tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, które określały ustawodawstwo właściwe wobec pracowników przemieszczających się w Unii Europejskiej, mają na celu w szczególności zagwarantowanie, aby zainteresowani podlegali zasadniczo systemowi zabezpieczenia społecznego jednego tylko państwa członkowskiego, po to, aby uniknąć zbiegu mających zastosowanie przepisów krajowych oraz komplikacji z tego wynikających. Zasada ta została wyrażona w art. 13 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia (zob. w szczególności wyrok z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-16/09 Schwemmer, Zb.Orz. s. I-9717, pkt 40 i przytoczone tam orzecznictwo).

42 Ponadto, ponieważ w art. 48 TFUE przewiduje się koordynację przepisów państw członkowskich, a nie ich harmonizację, postanowienie to nie ma wpływu na różnice merytoryczne i proceduralne pomiędzy systemami zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw członkowskich i, co za tym idzie, na różnice w zakresie praw osób w nich ubezpieczonych, a także państwa członkowskie nadal ma uprawnienia do określania w swoim ustawodawstwie, z poszanowaniem prawa Unii, warunków przyznawania świadczeń z systemu zabezpieczenia społecznego (zob. w szczególności wyrok z dnia 30 czerwca 2011 r. w sprawie C-388/09 da Silva Martins, Zb.Orz. s. I-5737 pkt 71 i przytoczone tam orzecznictwo).

43 W tych okolicznościach prawo pierwotne Unii nie może zagwarantować osobie ubezpieczonej, że przeniesienie się do innego państwa członkowskiego będzie obojętne z punktu widzenia zabezpieczenia społecznego. Tym samym zastosowanie, w odpowiednim przypadku, na podstawie przepisów rozporządzenia nr 1408/71, przepisów krajowych, które byłyby mniej korzystne w kontekście świadczeń z zabezpieczenia społecznego, może zasadniczo być zgodne z wymogami prawa pierwotnego Unii w obszarze swobody przepływu osób (zob. analogicznie ww. wyrok w sprawie da Silva Martins, pkt 72).

44 Z zasad tych wynika, że skarżący w postępowaniach przed sądem krajowym, którzy przenieśli się z jednego państwa członkowskiego do innego państwa członkowskiego, w niniejszym przypadku do Republiki Federalnej Niemiec, w celu wykonywania tam pracy, zasadniczo mają prawo jedynie do świadczeń rodzinnych przewidzianych w ustawodawstwie

pierwszego państwa czonkowskiego, które jest jedynym ustawodawstwem w państwie na podstawie rozporządzenia nr 1408/71, nawet jeżeli, tak jak w niniejszym przypadku, świadczenia te są mniej korzystne niż świadczenia tego samego rodzaju przewidziane w ustawodawstwie niemieckim.

45 Jeżeli w prawie niemieckim nie ma zatem na gruncie prawa Unii obowiązku przyznania rozpatrywanego w niniejszych przypadkach świadczenia na dziecko, to pojawia się jednak pytanie, czy prawo to stoi na przeszkodzie możliwości takiego przyznania, tym bardziej że – jak wynika z akt sprawy przekazanych Trybunałowi – zgodnie z ustawodawstwem niemieckim skarżącym w postępowaniach przed sądem krajowym mogłoby przysługiwać takie świadczenie z samego tego względu, że podlegali oni nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym lub byli traktowani jak osoby podlegające takiemu opodatkowaniu, czego weryfikacja należy do sądu krajowego.

46 W tym kontekście, jak przypomina Trybunał w pkt 29 ww. wyroku w sprawie Bosmann, wykładni przepisów rozporządzenia nr 1408/71 należy dokonywać w świetle art. 48 TFUE, który ma na celu ułatwienie swobodnego przepływu pracowników, co oznacza mianowicie, że pracownicy migrujący nie powinni tracić uprawnień do świadczeń z zabezpieczenia społecznego ani otrzymywać świadczeń w niższej wysokości, tylko dlatego że korzystają z prawa do swobodnego przepływu, które przyznaje im traktat.

47 Podobnie w pkt 30 tego samego wyroku Trybunał zwrócił uwagę na to, iż motyw pierwszy rozporządzenia nr 1408/71 stanowi, że przepisy w celu koordynacji ustawodawstw krajowych dotyczących zabezpieczenia społecznego zawarte w tym rozporządzeniu wpisują się w ramy swobodnego przepływu osób i powinny przyczynić się do polepszenia ich poziomu życia i warunków zatrudnienia.

48 W świetle powyższego Trybunał stwierdził w pkt 31 ww. wyroku w sprawie Bosmann, że w okolicznościach takich jak okoliczności sprawy, której dotyczy wspomniany wyrok, państwo członkowskie miejsca zamieszkania nie może być pozbawione możliwości przyznania świadczeń rodzinnych osobom zamieszkującym na jego terytorium. O ile bowiem na podstawie art. 13 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 osoba wykonująca pracę najemną na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego, o tyle to rozporządzenie nie może uniemożliwiać państwu członkowskiemu miejsca zamieszkania przyznania tej osobie świadczeń rodzinnych na podstawie swego ustawodawstwa.

49 Trybunał dodał w pkt 32 tego samego wyroku, że zasada wyłączonego stosowania ustawodawstwa określonego na podstawie przepisów tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, która została przypomniana w pkt 41 niniejszego wyroku, nie może służyć jako podstawa do wykluczenia tego, aby państwo członkowskie niebędące państwem w państwie, które nie uzależnia prawa do świadczeń rodzinnych od warunków zatrudnienia czy ubezpieczenia, mogło przyznać takie świadczenie osobie zamieszkującej na jego terytorium, jeżeli taka możliwość faktycznie wynika z jego ustawodawstwa.

50 W rozpatrywanych sprawach sąd krajowy wnosi, aby Trybunał wypowiedział się w przedmiocie kwestii, czy należy przyjąć, że możliwość przyznania, w okolicznościach takich jak te, których dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann, przez państwo członkowskie niebędące państwem w państwie na podstawie przepisów tytułu II rozporządzenia nr 1408/71 świadczenia rodzinnego na rzecz osoby zamieszkującej na jego terytorium obowiązuje również w sytuacjach takich jak rozpatrywane przez sąd krajowy pomimo tego, że pod wieloma względami różni się one od sytuacji, której dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann.

51 W pierwszej kolejności, jeżeli chodzi o znaczenie okoliczności, że skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym ani nie utracili uprawnień do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, ani nie otrzymywali świadczeń w niższej wysokości w wyniku skorzystania z przysługującego im prawa do swobodnego przepływu, ponieważ zachowali prawo do świadczeń rodzinnych we właściwym państwie członkowskim, należy stwierdzić, iż okoliczność ta sama w sobie nie może wykluczyć tego, że państwo członkowskie, które nie jest właściwe, posiada możliwość przyznania takich świadczeń.

52 O ile bowiem w pkt 29 ww. wyroku w sprawie Bosmann Trybunał stwierdził, że pracownicy migrujący nie powinni tracić uprawnień do świadczeń z zabezpieczenia społecznego ani otrzymywać świadczeń w niższej wysokości, dlatego że korzystają z prawa do swobodnego przepływu, które przyznaje im traktat, o tyle stwierdzenie to zostało wyrażone sformułowane jako przykład ewentualnych konsekwencji wynikających z art. 48 TFUE i celów tego przepisu w kontekście wykładni rozporządzenia nr 1408/71.

53 Ponadto, stwierdzenie to należy odczytywać w kontekście specyfiki przypadku, którego dotyczy wspomniany wyrok, i ma ono drugorzędne znaczenie w stosunku do zasady, przypomnianej w pierwszej kolejności we wspomnianym punkcie tego samego wyroku, która wchodzi w skład utrwalonego orzecznictwa i zgodnie z którą przepisy rozporządzenia nr 1408/71 należy interpretować w świetle celu art. 48 TFUE, jakim jest udział w ustanawianiu możliwości najszerzej swobody przepływu pracowników migrujących (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie da Silva Martins, pkt 70 i przytoczone tam orzecznictwo).

54 W tym względzie należy również przypomnieć, że z motywu pierwszego rozporządzenia nr 1408/71 wynika, iż jego celem jest przyczynienie się do polepszenia poziomu życia i warunków zatrudnienia pracowników migrujących.

55 Tymczasem, w tym kontekście Trybunał orzekł już, iż interpretowanie rozporządzenia nr 1408/71 w taki sposób, że zakazuje ono państwom członkowskim przyznania pracownikom i członkom ich rodziny dalej idącej ochrony socjalnej niż ta, która wynika ze stosowania omawianego rozporządzenia, prowadziłoby zarówno do wykroczenia poza cele rozporządzenia, jak i cele i zakres art. 48 TFUE (zob. wyrok z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie C-208/07 von Chamier-Glisczinski, Zb.Orz. s. I-6095, pkt 56).

56 Regulacje Unii w obszarze koordynacji krajowych systemów prawnych w zakresie zabezpieczenia społecznego, biorąc pod uwagę w szczególności cele przywiecające tym regulacjom, nie mogą bowiem, poza wyrażonym wyjątkiem zgodnym z tymi celami, być stosowane w taki sposób, by pracownik migrujący lub osoby z jego tytułu uprawnione były pozbawione prawa do świadczeń przyznawanych wyjącznie na podstawie przepisów prawa państwa członkowskiego (zob. w szczególności ww. wyrok w sprawie da Silva Martins, pkt 75).

57 Mając na uwadze powyższe rozważania, należy stwierdzić, że nie można wykluczyć przyjęcia wykładni art. 14 pkt 1 lit. a) i art. 14a pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, zgodnie z którą państwo członkowskie może przyznać świadczenia rodzinne w takiej sytuacji jak rozpatrywana przez sąd krajowy, w której pracownik migrujący ani nie utracił uprawnień do świadczeń z zabezpieczenia społecznego, ani nie otrzymywał świadczeń w niższej wysokości w związku z tym, że skorzystał z przysługującego mu prawa do swobodnego przepływu, ponieważ zachował prawo do świadczeń rodzinnych o tym samym charakterze we właściwym państwie członkowskim, dlatego że taka wykładnia może przyczynić się do polepszenia poziomu życia i warunków zatrudnienia pracowników migrujących poprzez przyznanie im dalej idącej ochrony socjalnej niż ta, która wynika ze stosowania wspomnianego rozporządzenia, i w ten sposób przyczynia się do realizacji celu tych przepisów polegającego na ułatwieniu swobodnego

przepływu pracowników.

58 W drugiej kolejności, jeżeli chodzi o zawarte w ww. wyroku w sprawie Bosmann odniesienia do zamieszkiwania przez pracownika migrującego na terytorium państwa czonkowskiego nieposiadającego w szczególności, w którym zadano świadczenia rodzinnego, należy stwierdzić, że odniesienia te wynikają z okoliczności, iż w przypadku, którego dotyczy wspomniany wyrok, skarżąca w postępowaniu przed sądem krajowym miała prawo do tego świadczenia na podstawie § 62 ust. 1 EStG w oparciu o sam okoliczności zamieszkiwania w tym państwie, a przepis ten nie uzależnia tego prawa od spełnienia warunków zatrudnienia czy ubezpieczenia.

59 W konsekwencji, są to odniesienia do zawartej w ustawodawstwie krajowym państwa czonkowskiego podstawy rozpatrywanego prawa do świadczenia rodzinnego i w szczególności do zawartego w nim czynnika dotyczącego miejsca zamieszkania.

60 Paragraf 62 ust. 1 EStG stanowi jednak, iż osoba fizyczna uprawniona jest do zasięku na dziecko również wtedy, gdy nie posiadając ani miejsca zamieszkania ani miejsca zwykłego pobytu na terytorium kraju, podlega nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym lub jest traktowana jak osoba podlegająca nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

61 W sprawach zawisłych przed sądem krajowym rozpatrywany jest drugi z wymienionych powyżej czynników.

62 W zakresie, w jakim zgodnie z prawem krajowym dwa czynniki figurujące w § 62 ust. 1 EStG same w sobie stanowią podstawę dla prawa do świadczenia na dziecko, czego weryfikacja należy do sądu krajowego, odniesienie w ww. wyroku w sprawie Bosmann do czynnika dotyczącego miejsca zamieszkania pracownika migrującego nie może oznaczać, iż państwo czonkowskie, które nie jest państwem wazującym na mocy przepisów tytułu II rozporządzenia nr 1408/71, może przyznać świadczenie rodzinne wyłącznie wtedy, gdy zwrócono się o nie na podstawie tego waznika, oraz iż możliwość taka jest jednakże wykluczona, jeżeli znajduje zastosowanie drugi z czynników.

63 W tym kontekście sąd krajowy zastanawia się również nad znaczeniem okoliczności, że w rozpatrywanych przez sytuacjach, w odróżnieniu od sytuacji, której dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann, dziecko nie zamieszkuje w państwie czonkowskim, które nie jest waznikiem i w którym zwrócono się o przyznanie świadczenia na to dziecko.

64 W tym względzie należy stwierdzić, że w ww. wyroku w sprawie Bosmann odniesienie Trybunału do istnienia w rozpatrywanej wtedy sytuacji czynnika wiążącego z terytorium państwa czonkowskiego, które nie było waznikiem, nie zostało dokonane w celu uzasadnienia wniosku, że państwo to posiada możliwość przyznania świadczeń rodzinnych.

65 Należy wreszcie stwierdzić, że w sytuacji takiej jak ta, której dotyczy ww. wyrok w sprawie Bosmann, miejsce zamieszkania pracownika migrującego i miejsce zamieszkania dziecka na terytorium państwa czonkowskiego, które nie było waznikiem, stanowiły precyzyjne i szczególnie bliskie czynniki, przy uwzględnieniu przede wszystkim charakteru rozpatrywanego wtedy świadczenia.

66 W niniejszych sprawach zawisłych przed sądem krajowym powołanie rozpatrywanych sytuacji z terytorium państwa czonkowskiego, które nie jest waznikiem i w którym zwrócono się o przyznanie świadczeń rodzinnych, polega na nieograniczonym opodatkowaniu dochodów pochodzących z pracy tymczasowej wykonywanej w tym państwie czonkowskim. Powołanie to opiera się na precyzyjnym kryterium i można je uznać za wystarczająco bliskie, mając również na

uwadze okoliczno??, ?e ??dane ?wiadczenie rodzinne jest finansowane z wp?ywów podatkowych.

67 W tych okoliczno?ciach nie wydaje si?, ?e przyznanie w sytuacjach rozpatrywanych przez s?d krajowy takiego ?wiadczenia, które nie jest uzale?nione od spe?nienia warunków zatrudnienia czy ubezpieczenia, mo?e mie? nieproporcjonalny wp?yw na przewidywalno?? i skuteczno?? zastosowania zasad koordynacyjnych zawartych w rozporz?dzeniu nr 1408/71, czyli wymogów odnosz?cych si? do pewno?ci prawa, które chroni? równie? interesy pracowników migruj?cych i do których nale?y poza tym przypomniana w pkt 41 niniejszego wyroku zasada polegaj?ca na tym, ?e zasadniczo wy??czne zastosowanie znajduje ustawodawstwo pa?stwa cz?onkowskiego okre?lonego w oparciu o te zasady jako pa?stwo w?a?ciwe.

68 Maj?c na uwadze powy?sze rozwa?ania, na pytanie przedstawione w sprawie C-611/10 i na dwa pierwsze pytania przedstawione w sprawie C-612/10 trzeba odpowiedzie?, ?e art. 14 pkt 1 lit. a) rozporz?dzenia nr 1408/71 i art. 14a pkt 1 lit. a) tego rozporz?dzenia nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e nie stoj? one na przeszkodzie temu, aby nieposiadaj?ce w?a?ciwo?ci na podstawie tych przepisów pa?stwo cz?onkowskie przyzna?o ?wiadczenia na dziecko w oparciu o swoje prawo krajowe na rzecz pracownika migruj?cego wykonuj?cego prac? tymczasow? na jego terytorium w okoliczno?ciach takich jak rozpatrywane w sprawach przed s?dem krajowym, w tym je?eli zosta?o ustalone, po pierwsze, ?e skorzystanie ze swobody przep?ywu przez pracownika nie spowodowa?o dla niego ?adnej niekorzy?ci pod wzgl?dem prawnym, poniewa? zachowa? prawo do ?wiadcze? rodzinnych o tym samym charakterze we w?a?ciwym pa?stwie cz?onkowskim, oraz po drugie, ?e ani pracownik, ani dziecko, w odniesieniu do którego zwrócono si? o przyznanie ?wiadczenia, nie maj? miejsca zwyk?ego pobytu w pa?stwie cz?onkowskim, w którym praca tymczasowa by?a wykonywana.

W przedmiocie pyta? trzeciego i czwartego w sprawie C-612/10

69 W drodze pyta? trzeciego i czwartego przedstawionych w sprawie C-612/10, które nale?y przeanalizowa? ??cznie, s?d krajowy zmierza zasadniczo do ustalenia czy prawo Unii, w szczeg?lno?ci zasady zapobiegaj?ce zbiegowi praw wyra?one w art. 76 rozporz?dzenia nr 1408/71 i w art. 10 rozporz?dzenia nr 574/72, zasady traktatowe z dziedziny swobodnego przep?ywu pracowników i zasad? niedyskryminacji, nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e stoi ono na przeszkodzie stosowaniu w sytuacji takiej jak rozpatrywana przez s?d krajowy zasady prawa krajowego takiej jak zasada wynikaj?ca z § 65 EStG, która wyklucza prawo do ?wiadczenia na dziecko, je?eli porównywalne ?wiadczenie nale?y si? w innym pa?stwie lub nale?a?oby si? w innym pa?stwie po z?o?eniu odpowiedniego wniosku.

70 W tym wzgl?dzie, poniewa? w wyniku analizy dwóch pierwszych pyta? przedstawionych w sprawie C-612/10 stwierdzono, i? art. 14 pkt 1 lit. a) rozporz?dzenia nr 1408/71 nale?y interpretowa? w ten sposób, ?e w sytuacji takiej jak rozpatrywana w sprawie zawiszej przed s?dem krajowym Republika Federalna Niemiec nieb?d?ca pa?stwem w?a?ciwym na mocy tego przepisu nie ma obowi?zku, ale mo?liwo?? przyznania ?wiadcze? na dziecko na podstawie swojego prawa krajowego na rzecz pracownika oddelegowanego wykonuj?cego prac? tymczasow? na jej terytorium, wspomniane pa?stwo powinno mie? równie? mo?liwo?? zadecydowania, jak zasugerowa? s?d krajowy, czy i ewentualnie w jaki sposób zamierza wzi?? pod uwag? okoliczno??, i? w pa?stwie w?a?ciwym na mocy tego przepisu, czyli w rozpatrywanym przypadku Rzeczypospolitej Polskiej, istnieje prawo do porównywalnego ?wiadczenia.

71 Tymczasem, je?eli w sytuacji takiej jak rozpatrywana przed s?dem krajowym w ustawodawstwie pa?stwa cz?onkowskiego, które nie jest w?a?ciwe, ustanowiono prawo do ?wiadczenia rodzinnego, które przyznaje pracownikowi migruj?cemu dodatk? ochron? socjaln? z tego wzgl?du, ?e w okresie wykonywania pracy podlega? on nieograniczonemu opodatkowaniu

podatkiem dochodowym w tym państwie lub być traktowany jak osoba podlegająca takiemu nieograniczonemu opodatkowaniu, ewentualne zasady zapobiegające zbiegowi praw przewidziane w tym ustawodawstwie, takie jak zasady wynikające z § 65 EStG, nie mogą znajdować zastosowania, jeżeli zostanie stwierdzone, że ich zastosowanie jest sprzeczne z prawem Unii.

72 Tak więc, w ww. wyroku w sprawie Schwemmer, na który powołują się skarżący w postępowaniach przed sądem krajowym, Trybunał orzekł, że w sytuacji rozpatrywanej wtedy przez sąd krajowy zasadą zapobiegającą zbiegowi praw wyrażoną w art. 10 rozporządzenia nr 574/72 należy interpretować w ten sposób, że prawo do świadczenia na dziecko, należne na podstawie prawa niemieckiego, nie mogło ulegać częściowemu zawieszeniu w wyniku zastosowania § 65 ust. 1 EStG do wysokości kwoty, która mogła być pobierana w Szwajcarii.

73 Należy jednak stwierdzić, że sytuacja rozpatrywana w postępowaniach przed sądem krajowym nie jest objęta ani wspomnianą zasadą zapobiegającą zbiegowi praw ani tak samo zasadą ustanowioną w art. 76 rozporządzenia nr 1408/71, dlatego że nie dotyczy ona przypadku zbiegu praw przewidzianych w ustawodawstwie państwa członkowskiego miejsca zamieszkania dziecka i praw wynikających z ustawodawstwa państwa członkowskiego miejsca zatrudnienia określonego na mocy wspomnianego rozporządzenia jako państwo wdrażające (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Bosmann, pkt 24, a także w sprawie Schwemmer, pkt 43, 51).

74 W sprawie zawisłej przed sądem krajowym Rzeczpospolita Polska jest zarówno państwem członkowskim miejsca zamieszkania dziecka, jak i państwem członkowskim miejsca zatrudnienia pracownika oddelegowanego, które na mocy art. 14 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71 zostało określone jako państwo wdrażające, czyli państwo członkowskie siedziby spółki, dla której pracownik zwykle pracuje.

75 Wynika z tego, że zasady zapobiegające zbiegowi praw wyrażone w art. 76 rozporządzenia nr 1408/71 i w art. 10 rozporządzenia nr 574/72 nie mogą stać na przeszkodzie wykluczeniu w niniejszym przypadku prawa do świadczenia na dziecko na podstawie krajowej zasady zapobiegającej zbiegowi praw, takiej jak zasada wynikająca z § 65 EStG.

76 Zastosowanie takiej zasady prawa krajowego zapobiegającej zbiegowi praw w takim przypadku jak ten, którego dotyczy postępowanie przed sądem krajowym, w zakresie, w jakim – jak wynika z dokumentów przedstawionych Trybunałowi – prowadzi ona najwyraźniej nie do zmniejszenia kwoty świadczenia o wysokości kwoty świadczenia porównywalnego pobieranego w innym państwie, ale do wykluczenia tego świadczenia, może jednak stanowić powód niekorzystny odnoszący się w rzeczywistości do znacznie większej liczby pracowników migrujących niż pracowników niebędących pracownikami migrującymi, którzy wykonywali całość swojej działalności w danym państwie członkowskim, czego weryfikacja należy do sądu krajowego.

77 To bowiem przede wszystkim pracownicy migrujący mogą korzystać z porównywalnych świadczeń, co wiążej potencjalnie o bardzo różnych kwotach, w innym państwie, w szczególności w państwie członkowskim ich pochodzenia.

78 Taka niekorzystność wydaje się tym bardziej nieusprawiedliwiona, że świadczenie rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym jest finansowane z wpływów podatkowych oraz że zgodnie z rozpatrywanym ustawodawstwem krajowym skarżący w postępowaniu przed sądem krajowym ma prawo do tego świadczenia z tego względu, że podlega nieograniczonemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym w Niemczech.

79 W tym względzie należy przypomnieć, że Trybunał orzekł już, iż cel art. 45 TFUE i 48 TFUE nie zostałby osiągnięty, gdyby w wyniku korzystania ze swego prawa do swobodnego

przepływu pracownicy migrujący musieli utracić uprawnienia do świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego, jakie zapewnia im jedno ustawodawstwo państwa członkowskiego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie da Silva Martins, pkt 74 i przytoczone tam orzecznictwo).

80 Z orzecznictwa Trybunału wynika również, że art. 45–48 TFUE, podobnie jak rozporządzenie nr 1408/71, wydane celem ich wdrożenia, mają w szczególności na celu uniknięcie sytuacji, gdy pracownik, który skorzystał z prawa do swobodnego przepływu, jest traktowany, bez obiektywnego uzasadnienia, w sposób bardziej niekorzystny niż pracownik, którego cała kariera zawodowa przebiegała tylko w jednym państwie członkowskim (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie da Silva Martins, pkt 76 i cytowane tam orzecznictwo).

81 Dlatego, niekorzystny, o której mowa w pkt 76 niniejszego wyroku, nawet jeżeli jest ona rezultatem różnic pomiędzy ustawodawstwami państw członkowskich z dziedziny zabezpieczenia społecznego, które nadal istnieją pomimo obowiązywania zasad koordynacyjnych przewidzianych w prawie Unii, jest sprzeczna z wymogami prawa pierwotnego Unii z dziedziny swobody przepływu pracowników (zob. w szczególności analogicznie ww. wyrok w sprawie da Silva Martins, pkt 72, 73 i przytoczone tam orzecznictwo).

82 Takiego wniosku nie można podważyć na podstawie celu art. 14 pkt 1 lit. a) rozporządzenia nr 1408/71, który, zgodnie z orzecznictwem Trybunału i jak przypomniawszy sąd krajowy, polega na wspieraniu swobody świadczenia usług poprzez zapobieganie sytuacjom, w których przedsiębiorstwo mające siedzibę w państwie członkowskim miałooby obowiązek zgłoszenia swoich pracowników, podlegających w zwykłym trybie systemowi zabezpieczenia społecznego tego państwa, do systemu zabezpieczenia społecznego innego państwa członkowskiego, w przypadku gdy pracownicy ci zostali wysłani do tego drugiego państwa w celu wykonywania tam pracy przez ograniczony czas, co utrudniałoby korzystanie przez przedsiębiorstwo ze wspomnianej podstawowej swobody (zob. podobnie w szczególności wyrok z dnia 10 lutego 2000 r. w sprawie C-202/97 FTS, Rec. s. I-883, pkt 28, 29).

83 W tym względzie należy stwierdzić, że wykluczenie możliwości otrzymania świadczenia na dziecko wynikające z zastosowania w sytuacji rozpatrywanej przez sąd krajowy zasady zapobiegającej zbiegowi praw, takiej jak zasada wynikająca z § 65 EStG, nie ma na celu uniknięcia kosztów i trudności administracyjnych, które mogłyby wynikać dla przedsiębiorstw z innych państw członkowskich oddelegowujących pracowników do Niemiec ze zmiany właściwego ustawodawstwa krajowego.

84 Jest bowiem poza sporem, że rozpatrywane przez sąd krajowy świadczenie jest przyznawane bez obowiązku udziału przedsiębiorstw zatrudniających tych pracowników w finansowaniu takiego świadczenia oraz bez nakładania na nie w tym kontekście formalności administracyjnych.

85 W związku z powyższym na pytania trzecie i czwarte przedstawione w sprawie C-612/10 trzeba odpowiedzieć, że postanowienia traktatu z dziedziny swobodnego przepływu pracowników należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu w sytuacji takiej jak rozpatrywana przez sąd krajowy zasady prawa krajowego takiej jak zasada wynikająca z § 65 EStG w zakresie, w jakim prowadzi ona nie do zmniejszenia kwoty świadczenia o wysokość kwoty świadczenia porównywalnego pobieranego w innym państwie, ale do wykluczenia tego świadczenia.

W przedmiocie kosztów

86 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy

rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) Artykuł 14 pkt 1 lit. a) oraz art. 14a pkt 1 lit. a) rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie w wersji zmienionej i uaktualnionej rozporządzeniem Rady (WE) nr 118/97 z dnia 2 grudnia 1996 r., w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 647/2005 z dnia 13 kwietnia 2005 r., należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, aby nieposiadający właściwości na podstawie tych przepisów państwo członkowskie przyznało świadczenia na dziecko w oparciu o swoje prawo krajowe na rzecz pracownika migrującego wykonującego pracę tymczasową na jego terytorium w okolicznościach takich jak rozpatrywane w sprawach przed sądem krajowym, w tym jeżeli zostało ustalone, po pierwsze, że skorzystanie ze swobody przepływu przez pracownika nie spowodowało dla niego żadnej niekorzystności pod względem prawnym, ponieważ zachował prawo do świadczeń rodzinnych o tym samym charakterze we właściwym państwie członkowskim, oraz po drugie, że ani pracownik, ani dziecko, w odniesieniu do którego zwrócono się o przyznanie świadczenia, nie mają miejsca zwykłego pobytu w państwie członkowskim, w którym praca tymczasowa byłaby wykonywana.

2) Postanowienia traktatu FUE z dziedziny swobodnego przepływu pracowników należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie stosowaniu w sytuacji takiej jak rozpatrywana przez sąd krajowy zasady prawa krajowego takiej jak zasada wynikająca z § 65 Einkommensteuergesetz (ustawy o podatku dochodowym) w zakresie, w jakim prowadzi ona nie do zmniejszenia kwoty świadczenia o wysokość kwoty świadczenia porównywalnego pobieranego w innym państwie, ale do wykluczenia tego świadczenia.

Podpisy

* Język postępowania: niemiecki.